

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-182-4-44>

СТАН ЗАХВОРЮВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ЗЛОЯКІСНІ НОВОУТВОРЕННЯ

Зуб В. О.

*кандидат медичних наук,
докторант кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування
Національний університет охорони здоров'я України
імені П. Л. Шупика
м. Київ, Україна*

Актуальність. Онкологія займає чільне місце в структурі захворюваності населення як у всьому світі, так і в Україні зокрема. В останні роки наша країна знаходиться у списку держав з високим рівнем онкозахворюваності [1]. За прогнозами ВООЗ у найближчі двадцять років кількість випадків онкологічних захворювань у світі зросте на 60% [2]. Тому дослідження стану онкологічної захворюваності населення України має важливе значення не тільки для визначення тенденцій зміни основних онкоепідеміологічних показників, але і для удосконалення заходів протидії поширеності окремих нозологічних форм онкозахворюваності.

Матеріали і методи. На основі аналізу даних Національного канцерреєстру України [3] впродовж 2010–2019 рр. вивчено основні статистичні показники, які характеризують стан захворюваності на злоякісні новоутворення, досліджено вікові, гендерні, територіальні особливості, а також поширеність окремих нозологічних форм.

Використано статистичні методи (аналіз середніх та відносних величин, розраховано показники динамічного ряду: темпи росту та абсолютного приросту), структурно-логічний аналіз та системний підхід.

Результати. Захворюваність населення України на злоякісні новоутворення характеризується стійким зростанням: за період 2010–2019 рр. рівень захворюваності зріс на 6,9 %. Захворюваність на злоякісні новоутворення серед чоловічого населення є в середньому на 5–8 % вищою, ніж серед жіночого.

В структурі захворюваності жіночого населення найпоширенішими є наступні локалізації: злоякісні новоутворення молочної залози, немеланомні злоякісні новоутворення шкіри та злоякісні новоутворення тіла матки. В той час як серед чоловіків домінуючими формами захворюваності є злоякісні новоутворення трахеї, бронхів, легені,

злюкисні новоутворення передміхурової залози та немеланомні злюкисні новоутворення шкіри. Онкологічна захворюваність дитячого населення України (віком 0–17 років) в основному спричинена лейкемією та злюкисними новоутвореннями головного мозку.

За період 2010–2019 рр. серед жіночої популяції рівень захворюваності на злюкисні новоутворення молочної залози зріс на 10 %, немеланомні злюкисні новоутворення шкіри – на 6,8 %, злюкисні новоутворення тіла матки – на 20 %. В той час як серед чоловічого населення зафіксовано зростання захворюваності на злюкисні новоутворення передміхурової залози на 43 %, немеланомні злюкисні новоутворення шкіри – на 3,4 %, а захворюваність чоловічого населення на злюкисні новоутворення трахеї, бронхів, легені зменшилась на 9 %.

51,5–54,3% онкологічних хворих з вперше встановленим діагнозом було виявлено на ранніх (I та II) стадіях захворювання. У той же час зростає частка пацієнтів (з 14,7 % у 2011 році до 18,1 % у 2019 році), виявлених із занедбаною формою онкопатології, коли хірургічні заходи є обмеженими.

Найвищим ступенем занедбаності характеризуються наступні нозологічні форми: злюкисні новоутворення шлунка (32,2–38,2 % хворих IV стадією), злюкисні новоутворення підшлункової залози (30,8–37,9 % занедбаних станів), злюкисні новоутворення глотки (27,6–39 % занедбаних), злюкисні новоутворення трахеї, бронхів, легені (27,3–37,9 % занедбаних), а також злюкисні новоутворення печінки (27,9–35,9 % занедбаних). Варто зазначити, що зазначені діагнози є більш поширеними серед чоловічої популяції, що частково може слугувати поясненням занедбаності, адже чоловіки, як правило, звертаються за медичною допомогою вже на пізніх стадіях захворювання.

Кожний четвертий випадок (22,4–26,9 %) захворювання на злюкисне новоутворення було діагностовано під час профілактичного огляду: зокрема 28–32,8 % діагнозів злюкисного новоутворення серед жіночого населення та 16,3–20,4 % діагнозів серед чоловічого населення. Проте впродовж аналізованого періоду 2010–2019 рр. частка хворих на злюкисні новоутворення, які були виявлені на профілактичних оглядах, скоротилась на 3,3 відсоткових пункти: з 25,7 % у 2010 році до 22,4 % у 2019 році. Слід усвідомлювати, що у 2020–2021 рр. у зв'язку з обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, можливе суттєве зниження частки пацієнтів, хворих на злюкисні новоутворення, які виявляються під час профілактичних оглядів.

Найвищий рівень онкозахворюваності спостерігається у п'яти областях України: Запорізькій, Кіровоградській, Миколаївській, Сумській та Черкаській, які належать до промислових регіонів та в яких розвинена гірничодобувна промисловість. Показники захворюваності на злоякісні новоутворення в Кіровоградській області перевищують середні показники захворюваності по Україні на 18,3–29,5 %, в Запорізькій області – на 11,6–21,3 %, в Сумській – на 9,3–17,5 %, в Миколаївській – на 6,5–13,2% та в Черкаській – на 1,9–12,3 %. Екологічний стан даної місцевості та вплив канцерогенів безпосередньо під час виконання своїх професійних обов'язків на робочому місці можуть спричиняти такий високий рівень захворюваності на злоякісні новоутворення в цих областях.

Захворюваність на злоякісні новоутворення є найпоширенішою серед населення віком 60 років і старших. Протягом 2011-2016 років найвищий рівень захворюваності, як серед чоловічого так і серед жіночого населення, спостерігався у віковій групі 75-79 років. Проте у наступні три роки (2017-2019 рр.) найвищі показники захворюваності вже характерні для вікової категорії 70-74 роки. На підставі чого можемо зробити висновок, що захворюваність на злоякісні новоутворення молодшає як серед чоловіків так і серед жінок.

Аналіз захворюваності на злоякісні новоутворення серед вікових категорій населення молодших 60 років показав, що починаючи з 30-34 років і до 60-64 років спостерігається зростання показників захворюваності в кожній наступній п'ятирічній віковій групі у порівнянні з попередньою. Для чоловічого населення темпи росту рівня захворюваності знаходяться в межах 1,4–2 рази, а для жіночого населення – 1,25–1,9 рази. Дана інформація слугує підтвердженням факту впливу старіння організму на зростання ризику захворюваності на злоякісні новоутворення.

Висновки. Аналітичне дослідження захворюваності населення на злоякісні новоутворення дозволило виокремити нозологічні, віково-статеві та територіальні групи, які найбільше потребують першочергових управлінських рішень для діагностики та лікування онкологічних захворювань. Отримані результати є невід'ємним елементом при розробці оптимізованої системи надання онкологічної допомоги населенню України.

Література:

1. Cancer today. International agency for research on cancer. URL: <https://gco.iarc.fr/today>

2. WHO outlines steps to save 7 million lives from cancer. URL: <https://www.who.int/news/item/04-02-2020-who-outlines-steps-to-save-7-million-lives-from-cancer>

3. Щорічні бюлетені та інші публікації Національного канцер-реєстру України. URL: <http://ncru.inf.ua/publications/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-182-4-45>

**ЕНЕРГО-ІНФОРМАЦІЙНА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА СИСТЕМА «КМЕ ANTI-AGE»,
ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ АКТИВНИМ ДОВГОЛІТТЯМ**

Кіжасв С. О.

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри інноваційної інженерії
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»,
Міжнародна академія біоенерготехнологій при ЮНЕСКО,
м. Дніпро, Україна*

Мазур А. В.

*головний лікар
Комунальне некомерційне підприємство
«Центр первинної медико-санітарної допомоги»
Новомосковської районної ради»
м. Новомосковськ, Україна*

Петренко В. О.

*доктор технічних наук,
Заслужений діяч науки і техніки України,
професор кафедри інтелектуальної власності
та управління проектами
Український державний університет науки і технологій
м. Дніпро, Україна*

Шлях до активного довголіття – це системна, послідовна і регулярна турбота людини про своє здоров'я. Досягнення активного довголіття – найважливіша задача цивілізації, яка прагне, щоб кожен індивід жив максимально довго і продуктивно. Цій концепції відповідає суть